

Irena Kurzepa
Zamość
kurzepa.irena@pwszamosc.pl

Aktywność społeczna a poczucie sensu życia

Social activity and understanding your life

Streszczenie:

Niezwykle ważne dla budowania społeczeństwa obywatelskiego jest kształtowanie postaw aktywnych, zaangażowanych w działalność publiczną. Aktywność społeczna sprzyja budowaniu własnej tożsamości jednostki, ułatwia jej samorealizację, dostarcza satysfakcji.

W celu zbadania aktywności społecznej młodzieży studiującej, a także jej poziomu zadowolenia z życia, przeprowadzono w lutym 2009 roku badania empiryczne wśród studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Zamościu.

Badania wykazały obszary aktywności społecznej studentów, poziom ich zadowolenia z życia oraz zależności pomiędzy zaangażowaniem społecznym a poczuciem sensu życia.

Artykuł zawiera, zestawienie statystyczne, analizę materiału empirycznego zebranego podczas badań oraz wnioski.

Słowa kluczowe: aktywność społeczna, działalność publiczna, cele życiowe, sens życia, wartość życia, społeczeństwo obywatelskie, własna tożsamość.

Summary:

It is highly important to build the civil society and create an active attitude engaging the public activity. Social activity helps individuals to build their own identity. It facilitates self-realization and gives satisfaction.

The article contains the analysis of the empirical researches conducted in Febru-

ary 2009 on students of PWSZ in Zamość. The data of research results, analysis and conclusions have been presented.

The research shows the areas of students' activity, level of their life satisfaction and relationship between their social engagement and understanding their lives.

Keywords: social activity, public activity, life expectations, understanding one's life, value of life, areas of activity, civil society, self-identity.

1. Wprowadzenie

Zainteresowanie aktywnością publiczną obywateli wzrasta w okresach transformacji ustrojowej i społecznej. W krajach o ustabilizowanym ustroju, ten obszar rzeczywistości społecznej nie wywołuje większych emocji. Obecna sytuacja społeczeństwa polskiego będącego w okresie przeobrażeń ustrojowych, gospodarczych i politycznych powoduje zwrócenie uwagi na problematykę młodzieży i tematykę jej uczestnictwa w życiu publicznym. Dynamika zmian społecznych powoduje wzrost zainteresowania problemami młodego pokolenia. O aktualności tej problematyki świadczy fakt, że znalazła się ona wśród priorytetów krajowej i międzynarodowej polityki młodzieżowej. Priorytety te określone zostały m.in. w treściach Strategii Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012, dokumentu przygotowanego przez MENiS w lipcu 2003. Wśród strategicznych celów polityki młodzieżowej we wskazanym dokumencie znajduje się m.in. „stwarzanie szans dla rozwoju aktywności młodego pokolenia”¹. Kluczowym zagadnieniem dla jego realizacji jest uczestnictwo młodzieży w życiu publicznym, promowanie tego uczestnictwa, ustalenie roli organizacji młodzieżowych w systemie wychowania, wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym poprzez tworzenie warunków do funkcjonowania przedstawicielstw młodzieżowych na różnych poziomach administracyjnych kraju oraz wspieranie samorządności uczniowskiej i innych form aktywnej edukacji do współtworzenia społeczeństwa obywatelskiego. Ważne miejsce zajmuje rozwój wolontariatu młodzieżowego, realizacja programów międzynarodowej wymiany i współpracy młodzieży, wspieranie turystyki młodzieżowej, upowszechnianie aktywnego wypoczynku i nowych form czasu wolnego.

Założenia programowe Strategii wynikają z zadań stawianych przed polityką młodzieżową w międzynarodowym dokumencie – Biała Księga Komisji Europejskiej. Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej. Jednym z przesłań tego dokumentu jest „aktywny udział młodzieży w życiu społeczeństwa”². Zdaniem autorów cytowanego dokumentu promowanie młodzieży w sferze publicznej powinno polegać na wprowadzeniu mechanizmów sprzyjających uczestnictwu młodzieży w różnych strukturach zarówno na szczeblu lokalnym jak i regionalnym oraz krajowym. Termin „życie publiczne” używany jest we wskazanych dokumentach w znaczeniu różnej aktywności realizowanej poza sferą gospodarstwa domowego. Obejmuje więc wszelkie rodzaje aktywności, które zachodzą poza rodziną. Wśród składników życia publicznego wymienić można aktywność polityczną, związaną z korzystaniem z biernego

¹ *Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012*, MENiS, Warszawa 2003.

² *Biała Księga Komisji Europejskiej. Nowe impulsy dla młodzieży europejskiej* (dokument UE z 2001 roku)

i czynnego prawa wyborczego, udziałem w kampaniach wyborczych, w pracach partii politycznych, pełnieniem funkcji we władzach lokalnych, regionalnych, centralnych. Aktywność społeczna może dotyczyć obszaru edukacji i polegać na własnym doskonaleniu bądź wspieraniu instytucji edukacyjnych, udziału w kółkach zainteresowań lub w kołach naukowych, klubach kolekcjonerskich i hobbystycznych, albo działalności kulturalnej obejmującej swym zakresem aktywny i bierny udział w organizacjach i stowarzyszeniach takich jak chór, orkiestra, zespół taneczny. Może także polegać na świadczeniu pomocy osobom potrzebującym. Innym rodzajem aktywności społecznej jest aktywność ekonomiczna polegająca na zaangażowaniu w sprawy związane z działalnością gospodarczą.

Badania nad zaangażowaniem młodzieży w życie społeczne prowadzone z inicjatywy Komisji Europejskiej wykazały, że niespełna 50% młodzieży uczestniczy w działalności społecznej. Na uwagę zasługuje znaczne zróżnicowanie aktywności młodzieży w poszczególnych krajach europejskich (Biała księga, 2001). Zdecydowanie większą aktywnością wyróżnia się młodzież w krajach skandynawskich, Austrii, Luksemburgu, Niemczech i Hiszpanii. Mniej aktywna społecznie jest młodzież w Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Grecji i Czechach.

Z materiału empirycznego zgromadzonego podczas badań przeprowadzonych w Polsce w 1999 roku, a zaprezentowanego w Strategii Państwa dla Młodzieży wynika, że jedynie piąta część badanych deklaruje przynależność organizacyjną. Wśród wymienianych organizacji, największą popularnością cieszą się wśród młodzieży kluby sportowe, zespoły artystyczne, różne formy doksztalcania, harcerstwo oraz praca w samorządzie szkolnym.

W raporcie *Młodzież*, opracowanym w maju 1998 roku przez, specjalizujący się w badaniach rynkowych i społecznych, Instytut badawczy SMG/KRC, zebrane zostały rezultaty badań i publikacje poświęcone młodzieży z ostatnich lat i na ich podstawie zaprezentowano syntetyczny opis postaw i celów życiowych współczesnych Polaków w wieku 19-24 lata. Charakterystyczną cechą młodych ludzi w świetle wymienionego raportu jest niski stopień uspołecznienia oraz indywidualizm. M. Filipiak i F. Lis w książce *W kręgu kultury postmodernistycznej*, piszą: „W postawach młodych dominuje troska o siebie (kwalifikacje zawodowe, kariera itp.) – sfera społeczna, polityczna, obywatelska nie istnieją jako coś, co się liczy, co jest ważne. Doskonałą tego ilustracją jest minimalna aktywność organizacji młodzieżowych, samorządów młodzieżowych czy studenckich”³.

Z badań prowadzonych przez różne ośrodki w Polsce w latach 90. XX w. i na

³ M. Filipiak, F. Lis, *W kręgu kultury postmodernistycznej*, Lublin 2000, s. 29.

początku obecnego stulecia wynika, że młodych charakteryzuje nieufność do polityków. Ponad 90% spośród nich wyklucza swój aktywny udział w życiu politycznym. (Koseła 1993; Przećławska, 1997; Fluderska, 1999; Świda-Ziemia, 2000; Kiciński, 2001; Sińczuch 2007).

Jako pozytywne zjawisko wskazuje M. Sińczuch w artykule zatytułowanym Aktywność społeczna polskiej młodzieży⁴, obecność trzydziestu młodych posłów i posłanek (poniżej 30 roku życia) w polskim Sejmie V kadencji (6,5%), co wyróżnia nas pozytywnie na tle innych krajów europejskich. Podkreśla jednocześnie, że młodzież deklaruje, brak zaufania do elit politycznych i niewielkie zainteresowanie polityką. Autor omawianego artykułu krytycznie ocenia zaangażowanie młodzieży polskiej w działalność społeczną „zmienił się model zaangażowania społecznego młodych Polaków. Coraz częściej ma on charakter sytuacyjny, chwilowy – młodzi ludzie angażują się w konkretne projekty, jednorazowe akcje i działania, unikając trwałych zobowiązań związanych ze sformalizowaną przynależnością”⁵. Brak zaangażowania w działalność społeczną młodzież najczęściej tłumaczy brakiem czasu, albo ciekawej oferty. Młodym potrzebni są partnerzy, którzy będą respektować ich autonomię, prawo do niezależnych sądów i opinii, zaczną poważnie z nimi dyskutować. Autor dostrzega potrzebę działań na rzecz aktywizacji młodzieży ze strony instytucji oświatowych, samorządów terytorialnych celem przełamania międzypokoleniowych barier i uprzedzeń.

Z badań przeprowadzonych przez CBOS w latach: 1998-2006 wynika, że w organizacjach młodzieżowych działa 13% uczniów i studentów, a 8% uczniów i studentów udziela się w organizacjach sportowych. Badania CBOS opublikowane w lutym 2007 roku wskazują, że ponad jedna siódma uczniów i studentów (15%) działa aktywnie w organizacjach sportowych, ponad jedna ósma (13%) – w młodzieżowych, a co jedenasty przedstawiciel tej grupy (9%) angażuje się w pracę organizacji turystycznych. Ponadto ucząca się młodzież stosunkowo często poświęca swój wolny czas na pracę w organizacjach charytatywnych 15% na rzecz dzieci, 8% na rzecz innych potrzebujących, a także religijnych 6%⁶. Badania CBOS-u przeprowadzone w latach: 1994 - 2006 wskazują na wzrost poziomu zadowolenia Polaków z życia. Szczególnie dotyczy to młodzieży w wieku 18 – 24 lata. Z badań wynika, że 45% badanych uczniów i studentów określa swoje życie jako satysfakcjonujące.

Dotychczasowe badania wskazują na niewielki udział młodzieży w życiu pu-

⁴ M. Sińczuch, *Aktywność społeczna młodzieży*, „Remedium” 2007 nr 9, s. 10-11.

⁵ Tamże, s. 11.

⁶ Por. *Spółczesność obywatelskie? Między aktywnością a biernością. Komunikat CBOS*, Warszawa luty 2007.

blicznym, jednocześnie (na co wskazują badania CBOS) wzrasta poziom zadowolenia z życia. Pojawiło się w związku z tym pytanie – jaka jest aktywność społeczna młodzieży studiującej w PWSZ w Zamościu? oraz jaki związek zachodzi pomiędzy aktywnością społeczną młodzieży a satysfakcją z życia? Pytania powyższe stały się inspiracją do podjęcia badań własnych nad aktywnością społeczną i poczuciem sensu życia studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Zamościu.

2. Problemy, metody badań, osoby badane.

Celem badań była diagnoza zaangażowania młodzieży studiującej w działalność publiczną oraz weryfikacja hipotezy badawczej, która została sformułowana: aktywność społeczna daje wyższe poczucie sensu życia.

Badaniem objęto 160 studentów studiów stacjonarnych, co stanowi 19% ogółu studiujących w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Zamościu. Zbadano: 78 studentów kierunku - politologia, 37 studiujących filologię polską i 45 osób – kierunek: filologia obca. Zbadano 50 mężczyzn, co stanowi 31,2% badanych i 110 kobiet - 68,8%. Wiek badanych to: 20-24 lata. Większość respondentów - 98 osób (61,2%) - to mieszkańcy wsi. 62 osób /38,8%/ mieszka w mieście. Badani są absolwentami: LO - 84 badanych (52,5%), 53 respondentów (33,1%) ukończyło liceum profilowane, 13 osób (8,1%) ukończyło technikum, 8 (5%) respondentów ukończyło różnego rodzaju szkoły policealne, a 2 respondentów /1,3%/ ukończyło inne szkoły. Są to ukończone wcześniej studia na innych uczelniach.

Badania przeprowadzono metodą audytoryjną za pomocą kwestionariusza pytań i skali sensu życia (PLT) J. Crumbaugh, L. Maholik; przekład: Z. Płużek. Kwestionariusz i skala PLT zostały zastosowane łącznie. Kwestionariusz zawierał 19 kategorii (organizacje, stowarzyszenia, kluby, fundacje) dotyczących różnych form działalności społecznej. Na ostatniej pozycji badani mieli możliwość wpisania tych obszarów swojej działalności, które nie zostały wymienione w kwestionariuszu. Zestawienie uzyskanych za pomocą kwestionariusza odpowiedzi zawiera tabela nr 1. Skala sensu życia PLT (J. Crumbaugh i L. Maholik) zawiera 20 twierdzeń. Przy każdym z nich znajduje się siedmiopunktowa skala od najwyższej wartości (7) do najniższej (1). Przy czym cyfra „4” jest neutralna. Zakreślenie tej cyfry oznacza niezdecydowanie badanego. Zadaniem respondentów było zakreślenie wybranej na skali odpowiedzi. Wyniki uzyskane za pomocą skali PLT zostały przedstawione w tabeli nr 2.

3. Aktywność społeczna młodzieży

Tabela nr 1. Obszary aktywności społecznej

lp.	Rodzaj aktywności /rodzaj organizacji, stowarzyszenia, klubu lub fundacji/	liczba	%
1.	Organizacje sportowe	32	20 %
2.	Organizacje działające na rzecz edukacji	17	10,6%
3.	Organizacje religijne, kościelne	33	20,6%
4.	Stowarzyszenia związków działkowców, hodowców, wędkarzy, myśliwych	11	6,9%
5.	Działalność charytatywna na rzecz dzieci	15	9,4%
6.	Działalność charytatywna na rzecz potrzebujących osób dorosłych	11	6,9%
7.	Organizacje młodzieżowe /harcerstwo, kluby młodzieżowe, studenckie/	40	25%
8.	Ochotnicza Straż Pożarna, Górskie Pogotowie Ratunkowe, WOPR	8	5 %
9.	Organizacje artystyczne /chór, orkiestra, zespół taneczny, teatralny/	34	21,2%
10.	Towarzystwa naukowe	9	5,6%
11.	Organizacje, stowarzyszenia turystyczne	7	4,4%
12.	Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego	8	5 %
13.	Organizacje, kluby kolekcjonerów, zbieraczy, hobbystów	9	5,6%
14.	Towarzystwa przyjaciół nad zwierzętami	13	8,2%
15.	Partie lub stowarzyszenia polityczne	7	4,4%
16.	Organizacje samorządowe /osiedlowe, wiejskie, uczelniane, zawodowe/	17	10,6%
17.	Towarzystwa przyjaźni z innymi narodami	6	3,8%
18.	Stowarzyszenia miłośników miasta, regionu	5	3,2%
19.	Samorządy gminy, miasta, powiatu	4	2,5%
20.	Inne organizacje, stowarzyszenia, ruchy, kluby lub fundacje	9	5,6%

Źródło: Opracowanie własne

Analiza materiału empirycznego uzyskanego za pomocą kwestionariusza, wskazuje, że 65% respondentów deklaruje swój udział w życiu publicznym. Niektórzy spośród badanych wymieniali kilka form działalności społecznej. Badana młodzież przejawia największą aktywność w działalności organizacji młodzieżowych (25%) badanych. Na drugim miejscu pod względem zaangażowania społecznego badanej młodzieży znajduje się działalność artystyczna (21,2%). Studenci uczestniczą w pracy zespołów muzycznych, teatralnych i tanecznych. Kolejne miejsca zajmuje udział w działalności kościelnej, religijnej (20,6%), oraz aktywność sportowa (20%) badanych. Na dalszym planie znajduje się działalność w organizacjach na rzecz oświaty (10,6%), oraz zaangażowanie w pracę samorządu uczelnianego (10,6%). Działalno-

ścią charytatywną na rzecz dzieci zajmuje się 9,4% badanych, a pracą na rzecz dorosłych, potrzebujących 6,9%. W pracę Towarzystwa Opieki nad zwierzętami zaangażowanych jest 8,2% respondentów. Tylko 4% badanych deklaruje zaangażowanie w działalność polityczną. Jeszcze mniej, bo zaledwie 2,5% respondentów wymienia samorządy lokalne jako obszar swojej działalności.

Podkreślić należy, że 55 respondentów co stanowi (34,4)% badanych nie uczestniczy w żadnych formach działalności społecznej.

Przedstawione wyniki są korzystniejsze, aniżeli uzyskiwane we wcześniejszych badaniach i omawiane we wspomnianych publikacjach, a także prezentowanych w komunikatach z badań CBOS⁷. Badani studenci przejawiają nieco większe zaangażowanie w działalność organizacji młodzieżowych, działalność sportową i artystyczną. Większy jest ich udział we wspólnotach parafialnych oraz działalności charytatywnej zarówno na rzecz dzieci jak i dorosłych. Mniejszy jest udział badanej młodzieży w organizacjach i stowarzyszeniach turystycznych. Wymienione przez badanych jako inne formy aktywności (5,6%) to najczęściej roznoszenie ulotek bądź reklamowanie produktów w marketach.

Wyższą aktywność deklarują badani zamieszkujący w mieście (80%), aniżeli mieszkańcy wsi. Co czwarty student mieszkający na wsi (24,5%) zadeklarował, że bierze udział w działalności społecznej. Częściej mężczyźni (65% badanych) podejmują działalność społeczną, aniżeli kobiety. Aktywność społeczną deklaruje 50% badanych studentek.

4. Poczucie sensu życia

Jednym z aspektów jakości ludzkiego życia jest jego sens i wartość. Jasno określony sens życia człowieka daje mu poczucie stabilizacji. Poczucie sensu życia motywuje człowieka do działania, sprzyja realizacji celów życiowych, pozwala spełniać się pozytywnie. Sens życia pozwala na rozwój własnej osobowości. Współczesna rzeczywistość stawia przed młodymi ludźmi bardzo wiele zagrożeń i wyzwań, z którymi muszą się zmierzyć każdego dnia pokonując życiowe trudności. W otoczeniu młodych ludzi następuje wiele zmian, coraz więcej się od nich wymaga, zmieniają się warunki życia.

Współczesna młodzież żyje w pośpiechu w warunkach ciągłej rywalizacji, musi dokonywać wyborów w swoich życiowych dążeniach. Bardzo ważnym elementem satysfakcji z życia jest otwarcie na drugiego człowieka i stały z nim kontakt. Dzia-

⁷ Por. *Komunikat z badań- Luty 2008 r.*, www.cbos.pl [odezbyt: 12.03.2008].

łałość publiczna sprzyja kontaktom bezpośrednim z innymi ludźmi, daje możliwość samorealizacji. Aktywność społeczna jest ważnym czynnikiem budowania własnej tożsamości młodego człowieka. Człowiek w okresie dorastania stwarza koncepcję własnego życia. Na tym etapie zastanawia się głęboko czego w życiu pragnie, jakie są jego marzenia, jakie cele chce realizować, jak ma żyć i jakim być człowiekiem?

Przeprowadzone wśród studentów badanie za pomocą skali PLT, miało wykazać: jaki jest stosunek badanej młodzieży do otaczającego świata, jak badani oceniają wartość własnego życia, czy mają jasno określone cele, jak oceniają szanse na ich realizację, czy życie daje im satysfakcję, czy widzą swoją rolę w życiu, czy czują się osobami odpowiedzialnymi, zdolnymi pokierować swoim życiem?

Tabela nr 2. Zestawienie wyników uzyskanych za pomocą skali PLT

Wysokie poczucie sensu życia /wybrano: „7”, „6” lub „5” Liczba %	Twierdzenie Neutralne /wybrano: „4” Liczba %	Niskie poczucie sensu życia /wybrano: „3”, „2” lub „1”/ Liczba %
pełen życia i entuzjazmu 118 73,8%	Zazwyczaj jestem 19 10,6%	zupełnie rozbity 25 15,6%
ma zawsze coś podniecającego 125 78%	Wydaje mi się, że życie 15 9,5%	jest zupełnie szare 20 12,5%
Mam bardzo wyraźne cele i dążenia 146 91%	W życiu 4 2,5%	Nie mam żadnych celów, ani do niczego nie dążę 10 6,5%
celowe i sensowne 131 82%	Moje istnienie jest 13 8 %	zupełnie bezcelowe 16 10%
niesie ze sobą coś nowego 117 73%	Każdy dzień 22 14%	jest zawsze taki sam 21 13%
chciałbym przeżyć dziewięć takich żyć jak moje 125 78%	Gdybym miał możliwość wyboru to 21 13,2%	wolałbym się nigdy nie narodzić 14 8,8%
mógłbym zająć się czymś bardziej interesującym 100 62,5%	Po przejściu na emeryturę 28 17,5%	przebałaganie zupełnie resztę życia 32 20%
udało mi się zaspokoić moje potrzeby 110 68,5%	W dążeniu do celów życiowych 22 14%	nigdy nie miałem powodzenia 28 17,5%
dobrze się układa 111 69,4%	Moje życie 18 11,4%	jest puste i pełne rozpaczy 31 19,2%

wartościowe 113 70,6%	Gdybym miał umrzeć dziś miałbym poczucie, że moje życie było 21 13,2%	pozbawione wartości 26 16,2%
zawsze znajduję wytłumaczenie dla swojego życia 100 62,2%	Zastanawiając się nad własnym życiem 26 16,3%	często myślę o tym po co żyję 34 21,2%
znajduję swoją rolę w świecie 106 66,2%	Gdy zastanawiam się nad swoim stosunkiem do otaczającego świata, to 25 15,7%	czuję się całkiem zagubiony 29 18,1%
bardzo odpowiedzialną 137 85,6%	Jestem osobą 13 7,9%	zupełnie nieodpowiedzialną 10 6,5 %
człowiek ma absolutnie wolny wybór przez całe życie 112 70%	Gdy zastanawiam się nad zdolnością człowieka do wolnego wyboru, to wydaje mi się, że 17 10,6%	jest całkowicie zdeterminowany dziedziczeniem i środowiskiem 31 19,4%
jestem na nią przygotowany 74 46,2%	Mój stosunek do śmierci jest taki, że 25 15,7%	jestem nie przygotowany i bardzo się jej lękam 61 38,1%
nigdy, ani przez chwilę nie myślałem o samobójstwie 116 72,5%	O samobójstwie 13 8,1%	myślałem o tym na serio jako jedynej drodze wyjścia z sytuacji 31 19,4 %
są bardzo duże 135 84,4%	Uważam, że moje szanse na znalezienie sensu życia, celu i roli w życiu 10 6,5%	są praktycznie żadne 15 9,1%
kieruję i kontroluję swoje życie 133 83,1%	Uważam, że 7 4,4 %	życie wymyka mi się z rąk, kierowane przez innych 20 12,5%
źródłem zadowolenia i radości 114 71,2%	Moje codzienne obowiązki są 25 15,6%	przykre i pełne udręki 21 13,2%
mam wyraźne cele dające pełne zadowolenie 133 83,1%	Doszedłem do wniosku, że 18 11,3%	brak mi celu w życiu 9 5,6 %

Źródło: opracowanie własne

Zgromadzony za pomocą skali PLT materiał empiryczny wskazuje na wysoki poziom satysfakcji z życia badanej młodzieży. 91% respondentów deklaruje, że ma bardzo wyraźne cele i dążenia życiowe, a ponad 83% twierdzi, że realizacja celów

zyciowych daje im pełne zadowolenie. Tylko około 6% badanych stwierdziło nie ma żadnych celów w życiu. Ponad 83% badanych twierdzi, że kieruje swoim życiem i sprawuje nad nim kontrolę, a 12,5% odnosi wrażenie, że ich życiem kierują inni, a oni sami nie mają na to wpływu. O wysokiej samoocenie badanej młodzieży świadczy fakt, że ponad 85% określa siebie jako osobę odpowiedzialną, a tylko 6% ocenia siebie jako osobę nieodpowiedzialną. Ponad 73% przejawia entuzjazm do życia, ponad 84% jest zdania, że ma bardzo duże szanse na znalezienie sensu życia, celu i roli w życiu, 78% respondentów twierdzi, że życie ma zawsze coś podniecającego, Dla 73% badanej młodzieży życie jest ciekawe, każdy dzień niesie coś nowego, a codzienne obowiązki są źródłem zadowolenia i radości. 70% respondentów twierdzi, że człowiek ma absolutnie wolny wybór przez całe życie. Ponad 66% badanych znajduje swoją rolę w świecie, a niespełna 70% badanej młodzieży jest zdania, że jej życie dobrze się układa. Ponad 68% badanych jest przekonanych, że w dążeniu do celów życiowych udało im się zaspokoić swoje potrzeby.

Analiza wyników znajdujących się po przeciwnej stronie skali, świadczących o niskim poziomie poczucia sensu życia wskazuje na znaczny odsetek osób zagubionych, nie radzących sobie z bieżącymi sprawami. Co piąty badany (21,2%) stwierdził, że zastanawia się po co żyje? Ponad 19% respondentów twierdzi, że ich życie jest puste i pełne rozpaczy. Tyle samo badanych jest zdania, że człowiek nie posiada zdolności do wolnego wyboru, a jego życie jest całkowicie zdeterminowane dziedziczeniem i środowiskiem. Ponad 18% badanych nie dostrzega swojej roli w życiu, ma wrażenie całkowitego zagubienia. Ponad 9% badanych mimo, że ma cele życiowe to nie widzi szans na ich realizację, a własne życie uważa za zupełnie bezcelowe. Ponad 16% badanych odnosi wrażenie, że ich życie jest pozbawione wartości, ponad 19% badanych stwierdziło, że myśleli o samobójstwie, jako sposobie rozwiązania własnych problemów.

5. Podsumowanie

Wnikliwa analiza materiału empirycznego uzyskanego za pomocą kwestionariusza pytań i skali PLT pozwala dostrzec związek pomiędzy aktywnością społeczną a poczuciem sensu życia. Wśród 35% respondentów, którzy zadeklarowali, że nie angażują się w żadną działalność społeczną można wyróżnić trzy kategorie osób. Pierwszą z nich stanowią badani, którzy wykazują wysoki poziom sensu życia. Należy do nich tylko 3,8% badanej młodzieży. Drugą kategorię (21%) stanowią badani o niskim poziomie sensu życia. Trzecią kategorię stanowią badani (9,2%), którzy charakteryzują się bardzo niskim poczuciem sensu życia.

Najmniej (3,8%) badanych, którzy nie są zaangażowani w żadną działalność społeczną, ocenia swoje życie jako pozytywne, dające im satysfakcję. Badani reprezentujący omawianą kategorię młodzieży, twierdzą, że mają wyraźne cele i nie napotykają na trudności w ich realizacji. 21% badanych, którzy zadeklarowali, że nie są zaangażowani w działalność społeczną, wykazuje niski poziom poczucia sensu życia. Częściej wybierali na skali PLT wartości od „4” do „1”. Należy podkreślić, że są to badani, którzy deklarowali, iż mają cele życiowe, ale napotykają na trudności w ich realizacji. Częściej oceniali siebie jako osoby nieodpowiedzialne aniżeli ci, którzy zadeklarowali swoją aktywność. Wśród wypowiedzi respondentów przeważają zdania świadczące o braku radości życia, niekiedy zagubienie i niezbyt wyraźne dostrzeganie swojej roli w życiu. Znaczna część tych osób jest zdania, że ma niewielkie szanse na znalezienie sensu życia.

Niezwykle pesymistyczne są wypowiedzi 9,2% badanych. Ta kategoria badanych ma bardzo niskie poczucie sensu życia. Respondenci twierdzą, że brak im celów życiowych. Swoje istnienie postrzegają jako bezsensowne, czują się zagubieni i swoje życie określają jako puste i pełne rozpaczy. Codzienne życie w opinii badanych zaliczających się do omawianej kategorii jest szare i pozbawione sensu, a wykonywane obowiązki są źródłem udęki. Nie dostrzegają zdolności człowieka do wolnego wyboru, twierdzą, że nie mają żadnego wyboru a ich życie jest zdeterminowane dziedziczeniem i środowiskiem. Swoje życie oceniają jako bezwartościowe, a wyjściem z beznadziejnej sytuacji w opinii tej kategorii badanych jest samobójstwo.

Przeprowadzone badania wskazują na niezbyt wysoką aktywność społeczną młodzieży studiującej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Zamościu. Należy przypuszczać, że studenci deklarujący przynależność do organizacji młodzieżowych, często mieli na uwadze przynależność do klubów studenckich, a niekiedy ich przynależność organizacyjna odnosiła się do szkoły średniej i dotyczyła przynależności do szkolnych organizacji młodzieżowych. Działalność charytatywna także ma charakter akcyjny, doraźny i ogranicza się w zasadzie do udziału w Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy. Młodzież najchętniej uczestniczy w zespołach muzycznych, teatralnych, tanecznych. Część młodzieży, zwłaszcza z obszarów wiejskich zaangażowana jest w działalność wspólnot parafialnych. Osoby te w kwestionariuszu zaznaczały zarówno organizacje kościelne jak i artystyczne, co zawiązało wskaźnik aktywności. Młodzież mieszkająca w mieście częściej uczestniczy w różnego rodzaju akcjach, zwłaszcza promocjach. Inne formy działalności publicznej spotykają się z niewielkim zainteresowaniem. Zupełnie marginesowo przedstawia się zaangażowanie młodzieży w działalność partii politycznych, czy samorządu terytorialnego.

W świetle materiału empirycznego zaznacza się wysoki poziom poczucia sensu

życia młodzieży. Mimo wyraźnych celów życiowych, powodzenia w ich realizacji i ogólnej satysfakcji z życia, znaczna część młodzieży realizuje się poza sferą publiczną. Tylko nieznaczna jej część osiąga pełną satysfakcję z życia. Znacznie więcej osób spośród nie angażujących się w działalność publiczną nie widzi sensu swojego życia. Wnikliwa analiza materiału empirycznego pozwala dostrzec związek między aktywnością społeczną a poczuciem sensu życia. Osoby odznaczające się zaangażowaniem społecznym mają wyższe poczucie sensu życia. Można więc stwierdzić, że aktywność społeczna jest powodem wyższego poczucie sensu życia. Niewątpliwie jest to problem złożony i wymaga dalszych badań i analiz.

Bibliografia

- Biała księga Komisji Europejskiej. Nowe impulsy dla młodzieży – dokument UE z 2001 roku.
- B. Fatyga, red. Biała księga młodzieży polskiej. Diagnoza sytuacji młodych Polaków jako podstawa strategii państwa dla młodzieży. Warszawa 2004.
- B. Fatyga, red. Dwie prawdy o aktywności. Uwarunkowania i możliwości działania młodzieży w środowisku lokalnym w perspektywie polityki młodzieżowej Rady Europy. Raport z badań. Warszawa 2005.
- M. Filipiak, F. Lis, W kręgu kultury postmodernistycznej. Młodzież – Kultura - Wartości. Lublin 2000
- G. Fluderska , Aktywność społeczna w: Sytuacja dzieci i młodzieży w Polsce (5-20 lat). Raport, Warszawa. Wyd. EXIT, 1993. s.143-150.
- P. Gliński, Cztery wymiary aktywności obywatelskiej w: Elementy nowego ładu, H. Domański, A. Rychard red. Wydawnictwo FiSPAN, Warszawa 1997.
- P. Gliński, Młodzież jako czynnik zmiany społecznej – polityczna mobilizacja i aktywne uczestnictwo w ruchach społecznych, w: Młodzież a zmiany polityczne we współczesnym świecie, J. Garlicki (red.) Warszawa 1997.
- J. Herbst, Oblicza społeczeństwa obywatelskiego. Ośrodek Badania Aktywności Lokalnej przy Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Warszawa 2005.
- K. Kiciński K, Młodzież wobec problemów polskiej demokracji, Warszawa 2001.
- K. Kosela, Polska młodzież w świetle badań międzynarodowych. Meritum. Mazowiecki Kwartalnik Edukacyjny. Tom 1(8) r. 2008.
- L. Marek, Promowanie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym – projekt polsko-niemiecki „Perspektywy młodzieży w regionach po wejściu Polski do Unii Europejskiej”. Forum Oświatowe nr 2/2005.
- A. Przeclawska, L. Rowicki, Młodzi Polacy u progu nadchodzącego wieku, Warszawa 1997.
- Strategia Państwa dla młodzieży na lata 2003-2012, Warszawa 2003.
- A. Siemianowski, Człowiek a świat wartości. Gniezno 1993.

M. Sińczuch, *Wchodzenie w dorosłość w warunkach zmiany społecznej*. Warszawa 2002.

Sińczuk M., *Aktywność społeczna polskiej młodzieży*. *Remedium* 9/2007.

H. Świda-Ziemia, *Wartości egzystencjalne młodzieży lat dziewięćdziesiątych*. Warszawa 1998